

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 380/09-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosti K. A., Mgr. S. A. a Ing. E. A., všetky bytom B., zastúpených advokátom JUDr. G. B., B., ktorými namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti K. A., Mgr. S. A. a Ing. E. A. vedené pod sp. zn. Rvp 1434/09, sp. zn. Rvp 1435/09 a sp. zn. Rvp 1436/09 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1434/09.

2. Sťažnosti K. A., Mgr. S. A. a Ing. E. A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 19. augusta 2009 doručené sťažnosti K. A., Mgr. S. A. a Ing. E. A. (ďalej len „sťažovateľky“) vedené pod sp. zn. Rvp 1434/09, sp. zn. Rvp 1435/09 a sp. zn. Rvp 1436/09, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006.

Z obsahu sťažností a ich príloh vyplýva, že 3. júna 2005 začalo na Okresnom súde Bratislava II konanie proti nečinnosti Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II vo veci trestného stíhania pre trestný čin krádeže, v ktorom sú sťažovateľky poškodenými, vedené pod sp. zn. 9 C 134/2005. Okresný súd uznesením z 10. júla 2006 rozhodol o svojej vecnej nepríslušnosti a vec bola 18. augusta 2006 predložená príslušnému krajskému súdu, kde mu bola pridelená spisová značka 1 S 314/2006.

Sťažovateľky vyslovili názor, že prerokúvaná vec je právne zložitá, ale súčasne poukázali na nečinnosť okresného súdu a neskôr krajského súdu, ktorá podľa nich mala za následok spomalenie priebehu konania, a v prípade krajského súdu dosahuje až takú intenzitu, že zasahuje už samotnú podstatu a účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Aj keď sťažovateľky pripustili právnu zložitosť prerokúvanej veci, súčasne poukázali na nečinnosť krajského súdu a na dôvody, ktoré podľa ich subjektívneho názoru spôsobili spomalenie postupu krajského súdu v konaní v takej intenzite, že zasahuje už samotnú podstatu a účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Keďže k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľiek nedošlo ani po podaní ich sťažností adresovaných predsedníčke krajského súdu doručených 30. júla 2009, navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/06 porušil základné právo K. A., Mgr. S. A., Ing. E. A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj ich právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ich základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

2. K. A., Mgr. S. A., Ing. E. A. priznáva primerané finančné zadosťučinenie každej v sume 1 000 eur (slovom jedentisíc eur), ktoré im je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľky okrem uvedeného požadovali, aby im bola priznaná aj úhrada trov konania.

Predsedníčka krajského súdu v odpovedi na výzvu ústavného súdu z 24. augusta 2009 okrem iného k sťažnosti uviedla:

„Pokiaľ ide o vec sp. zn. 1 S 314/2006, zákonná sudkyňa uviedla, že túto rozhodla uznesením dňa 08. 09. 2009 tak, že konajúci súd pribral na základe návrhov do konania ďalšie fyzické osoby. Momentálne v predmetnej veci toto rozhodnutie sudkyňa vyhotovuje. Krajský súd rozhodnutie predloží pre potreby ÚS SR v prípade, ak bude o to dopytom požiadaný.

Vo veci sp. zn. 1 S 314/2006 krajský súd vykonal nasledovné procesné úkony:

- vec bola predložená na KS BA dňa 18. 08. 2006 (č. l. 72),*
- dňa 03. 10. 2009 bol daný dopyt sudkyne adresovaný trestnému oddeleniu (č. l. 96),*
- pokyn sudkyne zo dňa 03. 11. 2006 (č. l. 97),*
- výzva sudkyne zo dňa 11. 06. 2007 na doloženie administratívneho spisu (č. l. 130),*
- žiadosť sudkyne zo dňa 23. 03. 2009 adresovaná pre pána Š. A. (č. l. 136).*

Čo sa týka sťažností, podaných samotným sťažovateľom v súlade s ustanovením § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v platnom znení, si dovoľím oznámiť Vám, že od roku 2006, kedy bola vec sp.zn. I S 314/2006 predložená správnym orgánom na rozhodnutie tunajšiemu súdu, vedie súd v oddelení sťažností jednu sťažnosť samotného sťažovateľa a tri sťažnosti ostatných fyzických osôb, Vami uvedeníých v záhlaví výzvy zo dňa 24. 08. 2009, pričom obsahom týchto sťažností sú zbytočné prietahy v konaní sp. zn. I S 314/2006, riešené v rámci správneho denníka oddelenia sťažností pod Spr. 2151/2009.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

V zmysle § 112 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa už začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde však možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

Zo spisov ústavného súdu vedených pod sp. zn. Rvp 1434/09, sp. zn. Rvp 1435/09 a sp. zn. Rvp 1436/09 vyplýva, že tieto veci spolu skutkovo súvisia, pretože predmetom uvedených sťažností je namietané porušenie nimi označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006. Navyše, všetky tri sťažovateľky sú zastúpené tým istým právnym zástupcom a ich sťažnosti sú po formálnej aj obsahovej stránke celkom identické.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd v záujme hospodárnosti konania podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 1 OSP rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Zo sťažností, z ich príloh, ako aj z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľky v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (19. august 2009)

ešte neboli účastníkami napadnutého konania, pretože krajský súd až uznesením z 8. septembra 2009 pripustil, aby pristúpili do konania na strane žalobcu v 2., 3. a vo 4. rade. Berúc do úvahy samostatne bez širšieho kontextu iba uvedený fakt ústavný súd by musel sťažnosti sťažovateľiek odmietnuť ako sťažnosti podané neoprávnenou osobou. Takýto rigorózný prístup by však bol voči nim, zohľadniac skutočnosť, že o vstup do konania požiadali krajský súd už podaním doručeným 16. novembra 2006, podľa názoru ústavného súdu nespravodlivý.

Ústavný súd však zistil iné nie nepodstatné pochybenie sťažovateľiek v súvislosti s uplatením ich sťažností na prietahy v namietanom konaní adresovaných predsedníčke krajského súdu.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovanej právnej normy ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnostiach, ktorými je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil, a to nielen pro forma, označené právne prostriedky, ktoré má podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde); takéto dôvody v danej veci sťažovateľky neuviedli ani ústavný súd ich nezistil.

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takeého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle § 64 ods. 2 prvej vety zákona o súdoch „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že riadne vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd nespochybňuje, že predsedníčka krajského súdu uznala v liste sp. zn. sp. zn. Spr. 2151/09 z 24. augusta 2009, ktorý bol doručený sťažovateľkám 28. augusta 2009, že v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006 došlo k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň však predsedníčka krajského súdu prijala aj konkrétne opatrenia na nápravu spočívajúce v upozornení zákonného sudcu na potrebu plynulého konania a zároveň oznámila, že „*priebežnosť*“ súdneho konania bude sledovať do právoplatného skončenia predmetnej veci.

Ústavný súd však nemohol neprihliadnuť na to, že jemu adresované sťažnosti podali sťažovateľky 19. augusta 2009 a predsedníčke krajského súdu boli 30. júla 2009 doručené ich sťažnosti na prietahy v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006. Podanie sťažnosti orgánu štátnej správy krajského súdu podľa zákona o súdoch (iba s odstupom 19 dní pred podaním sťažnosti ústavnému súdu) posúdil ústavný súd v intenciách svojej stabilnej judikatúry iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predsedníčka krajského súdu dostala primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom vo veci samej (podobne II. ÚS 376/06, IV. ÚS 48/06, II. ÚS 390/06).

Postup sťažovateľiek v okolnostiach daného prípadu nemožno podľa ústavného súdu považovať za splnenie požiadavky riadneho namietania prietahov pred orgánom štátnej správy súdu v označenom konaní pred orgánom štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd na základe týchto zistení dospel k záveru, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosti sťažovateľiek, ktorými napádajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie sú prípustné, a preto ich z uvedeného dôvodu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľky zdôvodňujú porušenie označených článkov tým, že „*od prevzatia veci súdom 3. júna 2005 (z vyjadrenia krajského súdu vyplýva, že vec mu bola predložená 18. augusta 2006, pozn.) uplynula doba 4 rokov a 2 mesiacov*“, čo podľa ich názoru zasahuje už samotnú podstatu a účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, čím je v konečnom dôsledku zmarená ich možnosť poskytnutia účinnej a efektívnej ochrany práv, ktorých sa v konaní domáhajú.

Možno prisvedčiť sťažovateľkám, že krajský súd od prevzatia veci (18. augusta 2006) v priebehu napadnutého konania vykonal iba jednoduché procesné úkony, ktoré sa netýkali merita veci, na strane druhej ústavný súd bez toho, aby zaujímal stanovisko k prípadnej skutkovej a právnej zložitosti veci, zdôrazňuje, že doterajšiu dĺžku konania vedeného krajským súdom v rozsahu presahujúcom 3 roky nepovažuje za takú, ktorá by mohla signalizovať odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*) a nadväzne na to príčinnú súvislosť s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Toto konštatovanie ústavného súdu vychádza aj zo zistenia, že po podaní sťažností sťažovateľiek predsedníčke krajského súdu na pried'ahy v napadnutom konaní 30. júla 2009, sa im predsedníčka vo svojej odpovedi, ktorú sťažovateľky prevzali 28. augusta 2009, za nečinnosť krajského súdu ospravedlnila a najmä oznámila: „... *vyzvem predsedníčku konajúceho senátu, aby prijala ďalšie opatrenia na odstránenie pried'ahov. Súčasne uvádzam, že vec sp. zn. 1 S 31/2006 bude prevedená do režimu sledovania predsedníčkou krajského súdu, za účelom zabránenia vzniku ďalších pried'ahov v konaní.*“

Na základe uvedeného časť sťažností, ktorou sťažovateľky namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosti sťažovateľiek ako celok, ďalšími návrhmi uvedenými v sťažnostiach sa už nezaoberal.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých náležitostí sťažovateľky v tejto veci v prípade, že zotrávajú na stanovisku namietajúcom prietahy v ďalšom priebehu konania, predložili ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2009